

Vastineen antaminen tarkastuslautakunnan vuoden 2022 arviointikertomuksen sisältämiin huomioihin

KHALL 03.10.2022 § 147

Valmistelija

Kunnanjohtaja Arto Alpia puh. 0400 569 401, hallintojohtaja Hanna Salminen puh. 050 3662534, hallintosihteeri Annika Rauma puh. 050 4436 880

Kunnanvaltuusto käsitteli tarkastuslautakunnan arviointikertomusta vuodelle 2021 kokouksessaan 29.6.2022.

Hallintosäännön 68 §:n mukaisesti kunnanhallituksen tulee antaa kunnanvaltuustolle vastineensa arviointikertomuksen sisältämistä havainnoista syyskuun loppuun mennessä.

Arviointikertomuksessa esitetään havaintoja lautakunnista ja kaikkia lautakuntia yhteisesti koskevista asioista.

Tarkastuslautakunta on vuoden 2021 arviointikertomuksessaan esittänyt havaintoja vuoden 2021 toiminnan lisäksi aiemmista vuosista. Havaintoja, joista tarkastuslautakunta toteaa, ettei asiassa ole tällä hetkellä huomautettavaa tai että se seuraa asiaa, ei käsitellä tässä vastineessa.

Sivistyslautakunnan ja ympäristölautakunnan toiminnoista tarkastuslautakunta lausui seuraavansa asiaa tai että asiassa ei ole huomautettavaa, eivätkä nämä lautakunnat siksi jättäneet vastinetta.

Tekninen lautakunta on käsitellyt vastineensa 26.7.2022 § 47, johon kunnanhallitus viittaa teknistä lautakuntaa yksin koskevista havainnoista.

Vuoden 2021 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta on esittänyt seuraavat havainnot:

Arvio kunnanhallituksen laatiman toimintakertomuksen laadusta, luotettavuudesta ja kehittämistarpeesta

- Toimintakertomus on ensisijaisesti vastaus valtuuston talousarviossa hyväksymiin tavoitteisiin ja laajempi yksityiskohtainen vuosikertomus voidaan laatia erikseen. Tällä hetkellä toimintakertomus sisältää turhan laajan kertomuksen. Toimintakertomus on luotettava esitys toiminnasta, mutta laajuutensa takia melko raskas.

Kunnanhallituksen vastine: Kunnanhallitus on viime vuonna ohjeistanut tilinpäätösasiakirjan laatijoita tiivistämään esitystään esimerkiksi selostamalla osan toimintavuoden tapahtumista suullisesti tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä kokouksessa.

Edellisten vuosien huomiot tekninen toimi ja nykytilanne

- teknisen toimen hankinnossa on ollut paljon suorahankintaa, eikä päätöksissä ole mainittu, että hintatietoja olisi kysytty taikka kilpailutusta tehty. Kaikkea ei voi selittää kiireellä. *Tarkastuslautakunta: Asiaan tulee kiinnittää huomiota.*

Kunnanhallituksen vastine: Hallintoasian valmistelun tarkoituksenmukaiseen dokumentointiin kiinnitetään huomiota sisäisen koulutuksen avulla. Myös ulkoista koulutuspalvelua voidaan hankkia.

- tekninen lautakunta on käsitellyt 21.4.2020 § 35 veteraanien, puolisoitten, leskien ja pikkulottien kotiin kuljetettavia aterioiden. Asia on jätetty pöydälle. Asiaa ei ole käsitelty uudelleen vuoden 2020 aikana. – Tarkastuslautakunta: Asia on jätetty kunnanhallituksen päätettäväksi, mutta siitä ei ole tehty päätöstä. *Tarkastuslautakunta: Toimielimen, jolle asia on virheellisesti esitetty tulee saattaa asia käsiteltäväksi toimivaltaiselle toimielimelle (hallintolaki).*

Kunnanhallituksen vastine: Asiassa on kyse palvelujen kustannusten kohdentamisesta.

- Kunnan taseessa 2020 vaihto-omaisuudessa on 32.855,26 € (edellisvuonna sama vaihtoomaisuuden arvo). Varastoinventaariluettelon mukaan varaston arvo on 89.657,94 €. Teknisen toimen ja kirjanpidon tulee huolehtia tietojen oikeellisuudesta. *Tarkastuslautakunta: Kunnan taseessa 2021 vaihto-omaisuudessa on 40.190 €. Varastoinventaariluettelon mukaan varaston arvon on 54.712,68 €. Kunnan taseessa v. 2021 on edelleen huomattava ero. Teknisen toimen ja kirjanpidon tulee huolehtia tietojen oikeellisuudesta ja teknisen toimen tulee täsmäyttää varaston arvo kirjanpitoon.*

Kunnanhallituksen vastine: Taloushallinto tarjoaa tekniselle toimelle tarpeellista apua kirjanpitokysymyksen ratkaisemisessa.

Kaikki lautakunnat vuonna 2021:

- vaihtuvuus teknisissä palveluissa on ollut suurta ja hakemuksia avoinna oleviin virkoihin on tullut vain vähän. Mitä voisimme tehdä, että Kaustisen kunta olisi vetovoimainen ja pitovoimainen työnantaja? *Tarkastuslautakunta: Asia on edelleen ajankohtainen, mutta ei kuulu tarkastuslautakunnan tehtäviin.*
- Henkilöstön suuri vaihtuvuus muodostaa henkilöriskin, *Tarkastuslautakunta: Kysymys on edelleen ajankohtainen ja lautakuntien on se tiedostettava. Tarkastuslautakunta seuraa asiaa ja huomauttaa siitä, mikäli se vaarantaa liiaksi toimintaa. Kriittisissä toiminnoissa tulee olla varahenkilö asioiden sujuvan hoitamisen takaamiseksi.*

Kunnanhallituksen vastine: Työviihtyvyyden parantamiseksi on viimeisimpänä mahdollistettu työ-tilaisuus jokaiselle työyksikölle vuonna 2022, otettu käyttöön Kuntarekry-sähköinen rekrytointi, kerätty edelleen tietoa palvelussuhteensa päättäneiden kokemuksista, maksettu E-Passi-etua 30 euroa normaalitasoa enemmän, tehty kohdennettuja työhyvinvointitoimia ja koulutettu esihenkilöitä. Hyvään alkuperähdytykseen ja jatkuvaan oppimiseen panostetaan ja varahenkilöjärjestelmää on kehitetty juuri kriittiset työtehtävät edellä. Kaikkea palvelua ei kuitenkaan voi resurssisyistä olla joka hetki täysimääräisesti tarjolla.

Kunnanhallituksen ja valtuuston vastuualue

Vuoden 2020 huomioidut ja nykytilanne

- Kaustisen kunnan maapoliittinen ohjelma jäi hallituksessa pöydälle 4.2.2019, asiaa ei ole tuotu uudelleen kunnanhallituksen käsittelyyn eikä sitä ole alemmissa toimielimissä otettu uudelleen käsiteltäväksi. Hyvän hallintotavan mukaan pöydälle jääneet asiat tulisi valmistella pikaisesti uuteen käsittelyyn. *Tarkastuslautakunta:*

Maankäyttötoimikunnassa on käytössä uusittu ”Strateginen maankäyttö ja kaavoitus -ohjelma”, mutta sitä ei ole käsitelty hallituksessa eikä toimielimissä.

- Kuntastrategian päivittäminen on tarpeen toteuttaa vielä kuluvan vuoden aikana. *Tarkastuslautakunta: Kuntastrategian päivittäminen on menossa, mutta tuloksia ei ole vielä. Asiaan tulee ehdottomasti paneutua ja saada päivitetty strategia viimein valtuuston hyväksyttäväksi, sillä se on tärkein kunnan toimintaa ohjaava tavoite. (kuntalaki § 14).*

Kunnanhallituksen vastine: Nykyisessä kuntastrategiassa mainitaan useita ohjelma- ja toimeenpanoasiakirjoja, joista kaikkia ei ole laadittu. Kuntastrategian päivittämisen yhteydessä on hyvä mahdollisuus tarkastella, mikä on ohjelma-asiakirjojen tarkoituksenmukainen määrä palvelutuotannon ja kunnassa tehtävän työn ohjaamiseksi. Kuntastrategian päivittämisestä ja konsulttipalvelun hankkimisesta keskusteltiin kunnanhallituksessa 19.9.2022.

- Tarkempi tavoitteiden asettaminen ja ohjaaminen tytäryhtiöille kirjallisesti sekä myös talousarvion yhteydessä. *Tarkastuslautakunta: Asiaan tulee kiinnittää huomiota ja tytäryhtiöille tulee antaa selkeät tavoitteet myös talousarvion yhteydessä.*

- **Kunnanhallituksen vastine:** Tavoiteasetantaa kehitetään talousarviovalmistelun yhteydessä

- Kunnan tilinpäätöstä tulee lyhentää siten, että siihen otetaan vain valtuustotasolla määritellyt tavoitteet ja niiden toteutuminen. Hallintokunnat voivat omille lautakunnilleen antamissaan kertomuksissaan kertoa enemmän, mutta niitä ei oteta tilinpäätösasiakirjaan. *Tarkastuslautakunta: V. 2021 tilinpäätöksen esittelyn laajuus on riittävä kokonaiskuvan saamiseksi toiminnasta, ilman, että informaation sisältö kärsisi liiaksi.*

Kunnanhallituksen vastine: Kuten edellä.

Vuoden 2021 huomiot:

- Laskettelurinteen toiminnan jatkamiseksi tehdyt päätökset ja työryhmän toiminta: Varsinkin tällaisten vaikeiden ja tunteita herättävien asioiden ratkaisemiseksi tulee asiaan paneutua ripeästi ja tarmokkaasti, sillä pitkittyessään niiden ratkaiseminen vaikeutuu ja vaara tehdä virheitä suurenee. Ulkopuolisen selvityshenkilön palkkaaminen asian ratkaisemiseksi on suositeltavaa. Huomioitavaksi!

Kunnanhallituksen vastine: Kunnanhallitus on kevästä 2022 käsitellyt asiaa määräaikoja asettaen asian ratkaisua nopeuttaakseen. Ratkaisun löytymistä oli yritetty helpottaa laaja-alaisella työryhmällä ja toiminta-aikaa asianosaisten käyttöön antamalla.

- Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.8.2021 § 108: Uusi suojelusuunnitelma on nähtävillä 31.5. – 1.7.2019 välisen ajan teknisessä toimessa. Kunnan strategiassa 2018 – 2025 on mainittu avoimuus, viestintä ja osallistava kuntalainen. Strategiaa palvelisi paremmin, mikäli nähtävillä olot olisi toteutettu myös internetin kautta. Pöytäkirjan kirjaus on puutteellinen. Suojelusuunnitelma oli ollut nähtävillä myös internetissä, vaikka sitä ei pöytäkirjassa mainittu.

Kunnanhallituksen vastine: Kuten edellä valmistelun dokumentoinnin yhteydessä.

Strategian toteutumisen arviointi

Toimintavuosi oli startegiakauden viimeinen vuosi. Toiminnan onnistuminen koko strategiakaudella ja strategian painopisteiden näkökulmasta on osin onnistunut hyvin ja strategialla näyttäisi olleen toimintaa ohjaava vaikutus. Jotkin osa-alueet vaatisivat vielä pohdintaa ja panostusta. Uuden strategian painopisteitä ja tavoitteita tulee punnita tarkkaan, jotta siitä ei tule vain unelmaa vaan mahdollisuuksien rajoissa ollut päämäärä. Strategian formaatin tulisi olla myös selkeä ja laadittuna siten, että sen toteuttamisesta on mahdollisimman helppo seurata ja mittarointi olisi mahdollista.

- Tavoite: Asuin- ja elinympäristömme on viihtyisä, terveellinen ja kannustaa liikkumaan. Alueiden monipuolinen käyttö ja rakentaminen luo edellytyksiä hyvälle elinympäristölle. *Tarkastuslautakunta: Hyvinvointikertomusta ollaan päivittämässä. Tavoite 40 uutta vuokra-asuntoa vuosina 2019 -2020 ei ole toteutunut. Kunta on hyvin ottanut huomioon eläkeläisten tarpeet liikuntapalveluissa ja esim. levähdyspenkeistä keskustan alueella.*
- Olemme Keski-Pohjanaan houkuttelevin alue ja uusien asukkaiden ja yritysten sijoittumiselle ja investoinnille. Kaustisella on maakunnan paras toimintaympäristö yrittäjille. Monipuolisella sekä oikein suunnatulla kaavoituksella ja infralla mahdollistetaan yritysten ja asukkaiden muuttamista kuntaan. *Tarkastuslautakunta: Kaustisen ei ole toimillaan erottunut muista Keski-Pohjanmaan kunnista houkuttelevana asukkaiden ja yritysten sijoittumiselle. Työttömyysasteen vuosikeskiarvio oli 7,5 %, joka oli 1 % vähemmän kuin v. 2020. Tämä osoittaisi, että tavoite yritysten toimintaympäristön paranemiselle saavutettaisiin. Tavoite asukaslukumme kasvusta keskimäärin 1,5 % vuodessa ei ole toteutunut.*

Kunnanhallituksen vastine: Näitä tavoitteita ei ole saavutettu.

- Olemme houkutteleva työnantaja ja meillä on hyvinvoiva, osaava ja sitoutunut henkilöstö. *Tarkastuslautakunta: Tällä saralla on vielä haasteita. Henkilöstö on osaava ja sitoutunut, mutta työnantajan on varattava riittävä mahdollisuus koulutukseen ammattitaidon ylläpitämiseksi tasapuolisesti.*

Kunnanhallituksen vastine: Kuten edellä. Ammatillinen täydennyskoulutus toimialojen budjetoimaa ja toteuttamaa. Henkilöstöhallinto, työsuojelu ja it-toimi tuottavat vähäisessä määrin koko henkilöstölle kohdennettua koulutusta. Kaustisen seutukunnan digihanke toteutti toiveesta ”kahvivartti”-koulutussarjan sähköisistä työympäristöistä.

Yhteenveto

Tarkastuslautakunta: Kaustisen kunnan toiminnan suunta on hyvä ja yhdessä tekemisen meininki on karkeasti ottaen positiivista. Poliittisen päätöksenteon kulttuurissa on vielä hiomista, jotta demokratiaa ei tehtäisi negaatioiden kautta vaan yhdessä asiallisesti keskustellen, sillä pieni kunta ei kestä suuria ristiriitoja.

Taloudellinen tilanne on viimein saatu hyvälle tasolle ja se antaa paljon mahdollisuuksia kehittää kuntaa. Aina on kuitenkin pidettävä jäitä hatussa, sillä hyvä talous on helpompi romuttaa kuin huono talous korjata.

Esittelijä Kunnanjohtaja Arto Alpia

Esitys Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle asian selosteessa kerrotun vastineen sisältäen teknisen lautakunnan lautakuntaa yksin koskevissa asioissa laatiman vastineen.

Päätös Hyväksyttiin.

KVALT 13.10.2022 § 38
275/00.03.00/2022

Päätös Vastine merkittiin tiedoksi.
